

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ S/2 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Полвонов Козимбек

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЖАНУБИЙ ШАҲАРЛАРИ ТОПОНИМИГА ОИД

МАЪЛУМОТЛАР 10-15

Hadjamuratova Matlyuba

МАКТАБГАСНА ТА’ЛИМДА БОЛАЛАРНИ ИЈТИМОИЙ НИМОYA QILISHGA INNOVATSION

YONDOSHUVNING DOLZARBLIGI 16-21

Шовкатов Шокир Шовкат ўғли

АБУЛ-ЮСР ПАЗДАВИЙ ИЛМИЙ МЕРОСИНИ ЎРГАНИШДАГИ ЁНДАШУВЛАР 22-31

Mo‘minov Xusanboy Madaminjonovich, Qodirjonov Omadjon Tavakkaljon o‘g‘li

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SUD QONUNCHILIGIGA KIRITILGAN O‘ZGARISHLAR VA

ULARNING АНАМИЯТИ 32-36

Пардаев Асрор

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ АҲОЛИСИНИ ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ ВА ОЗИҚ-ОВҚАТ

МАҲСУЛОТЛАРИ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ МАСАЛАЛАРИ 37-42

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Умурзақова Мўътабархон Нодир қизи

ЖАХОНДА ТИББИЙ СУҒУРТА ТИЗИМИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ 43-52

Рахманов Зафар

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИДА ДЕПОЗИТ ОПЕРАЦИЯЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ

ТЕНДЕНЦИЯЛАРИНИ БАҲОЛАШ 53-62

Аминов Фазлитдин Бахадирович

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ СЕМЕЙНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЭКОНОМИКЕ

РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 63-70

Курбонова Шахриноз Авазхоновна

ИҚТИСОДИЁТНИ ДИВЕРСИФИКАЦИЯЛАШ ЖАРАЁНЛАРИДА АСОСИЙ ВОСИТАЛАР

ТАҲЛИЛИНИ ЎЗИГА ХОС ЖИҲАТЛАРИ 71-81

Azimova Hulkar Egamberdiyevna

KREDIT PORTFELINI SAMARALI BOSHQARISHDA TIJORAT BANKLARINING O‘RNI 82-87

Rajabov Orzujon Mamasoliyevich

LOGISTIKA XIZMATLARINI KO‘RSATISHDA BUYUMLAR INTERNETI (INTERNET OF

THINGS)DAN FOYDALANISH 88-93

Саидов Сарвар Хайруллоевич

ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИЛАРИДА БОШҚАРУВ КОМПЕТЕНЦИЯЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ

БОРАСИДА ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ 94-104

Сержанов Аймурат Медетбаевич

ХАЛҚАРО АМАЛИЁТ ВА ЎЗБЕКИСТОНДА РАҚАМЛИ БАНКЛАР ХИЗМАТЛАРИНИ ЯРАТИШ

ЗАРУРИЯТИ 105-111

Туробов Шерзод Алишеревич, Ибодуллаев Зафар Ибодуллаевич

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ ХОРИЖ

ТАЖРИБАСИ 112-119

Daniyarova Feruza Baxriddinovna, Chinorova Shahodat Mansur qizi

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA HORIJY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH

YO‘LLARI 120-126

Temirova Feruza Sagdullayevna

XULQ-ATVOR IQTISODIYOTI VA BRENDGA SODIQLIK 127-132

Sharipova Shaxzoda Xasanovna

YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM MADANIYATINI YUKSALTIRISH ISTIQBOLLARI 133-138

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Алимова Шахноза Хамидовна

НОГИРОНЛИГИ БОР ЁШЛАР - АЛОҲИДА ХУСУСИЯТГА ЭГА ИЖТИМОЙ-ДЕМОГРАФИК
ГУРУҲ СИФАТИДА 139-147

Асракулова Адипа Набиевна

“ЁШЛАР ВА БИЗНЕСНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЙИЛИ” НИНГ ҚАБУЛ ҚИЛИНИШИ
ТАДБИРКОРЛАРНИНГ ИҚТИСОДИЙ ТАФАККУРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ
АҲАМИЯТИ 148-154

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Teshabayeva Dilfuza Muminovna

LEXICAL PROBLEMS OF TRANSLATING THE NAMES OF NEW PHENOMENA IN MASS
MEDIA 155-160

Rustamov Ilxom Tursunovich, Inog'omjonova Robiya Rustamjon qizi

INTERFERENSIYA HODISASINING TILDA AKS ETISHI XUSUSIDA OLIMLARNING
TADQIQOTLARI VA QARASHLARI 161-165

Abdikhmidova Sevinch Obidjon kizi

PROBLEMS FACED IN TRANSLATING PROPER NOUNS 166-170

Djurakulova Elmira Suyunova

SHOYIM BO'TAYEV ROMANLARIDA BADIY XRONOTOP VA MIFOLOGIK TALQIN 171-177

Dalieva Madina Khabibullaevna

THE ROLE OF BLENDING THEORY IN POLYSEMY AND METAPHOR 178-183

Жўраева Ирода Ахмедовна

ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК АНТРОПОНИМИК ЛУҒАТЛАР ТИПОЛОГИЯСИ 184-189

Iminova Shahnoza-Begim Bahodirovna

INGLIZ TILIDA INSONNING IJOBIY AQLIY XUSUSIYATLARINING IFODALOVCHI
BIRLIKLARINING KONSEPTUAL, LINGVO-MADANIY XUSUSIYATLARI 190-193

Irgasheva Shoxida Sadriddinovna

INTERNET DISKURSIDAGI IQTISODIY NEOLOGIZMLARNI TARJIMA QILISH
XUSUSIYATLARI 194-200

Tursunova Zarina Farxodovna

LINGVISTIKADA EMOTLARNI O'RGANISHGA ZAMONAVIY YUNDASHULAR (INGLIZ TILI
ASOSIDA)..... 201-205

Satibaldiyev Erkinjon Kamilovich

PARADIGMATIC SOUND INTERFERENCE IN THE ENGLISH SPEECH OF
TURKOPHONES 206-212

Radjabova Hafiza Shukrulloevna

INGLIZ VA O'ZBEK TERMINOLOGIYASINING METODOLOGIK ASOSLARI 213-220

Avezova Dilorar Salimovna

TAXALLUSLARNI O'RGANISHNING NAZARIY JIHATI 221-225

<i>Alikberova Kamila Adhamovna</i> A CRITICAL ANALYSIS OF LANGUAGE USE AND LANGUAGE ACQUISITION	226-232
<i>Rakhmatova Bahara Ibodulla qizi</i> THE ROLE OF LEGAL DISCOURSE IN MODERN LINGUISTICS	233-238
<i>Valieva Nargizakhon Zamir kizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF “KITE RUNNER” AND “A THOUSAND SPLENDID SUNS” BY KHALED HOSSEINI: THEMES, CHARACTERS, AND SOCIOPOLITICAL CONTEXT	239-244
<i>Mamatqulova Zilola Rejabaliyevna</i> RISHTON KULOLCHILIK MAKTABI KASB-HUNAR LEKSIKASINING STUKTURAL TASNIFI	245-251
<i>Alimova Kamola Tursunovna</i> CHALLENGES IN PREPARATION OF GUIDE TRANSLATORS	252-258
<i>Сейтимбетова Айкумар Пулатбаевна</i> ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В АНГЛИЙСКОМ, РУССКОМ И КАРАКАЛПАКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	259-264
<i>Бегжанова Айсилиу Махмудовна</i> ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА КОМПЬЮТЕР ЛИНГВИСТИКАСИ ТЕРМИНЛАР ТИЗИМИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	265-270
<i>Kubanova Ilmira Sharifovna</i> EXPLORING ABBREVIATED RAILWAY TERMINOLOGY IN ENGLISH: A COMPREHENSIVE ANALYSIS	271-275
<i>Azamjonova Sarvinoz</i> USE OF TOPONYMS IN MODERN FRENCH MEDIA	276-282
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Muxiddinova Dildora Muxiddinova</i> O'ZBEKISTONNING BOJXONA FAOLIYATIGA KIOTO KONVENSIYASINI JORIY ETISHNING HUQUQIY JIHATLARI VA JSTGA A'ZOLIKNING TA'SIRI	283-292
<i>Asadov Eldorjon Nizomiddin o'g'li</i> SOLIQ NAZORATI HUQUQIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATI INSTITUTINING MUHIM OMILI	293-298
<i>Mustanov Ilxom Abdivaliyovich</i> BANK QONUNCHILIGINI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIKNING NAZARIY-HUQUQIY JIHATLARI	299-304
<i>G'oyibov Jo'rabek Choriyevich</i> YOSHLAR MIGRATSIYASI: MUAMMO VA YUTUQLAR TAHLILI	305-309
13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Kuziyev Otabek Chuliyevich</i> TALABALARDA AXBOROT MODELLASHTIRISH KO'NIKMASINI SHAKLLANTIRISHNING MUHIM UCH BOSQICHI	310-314
<i>Fattaxova Diloram</i> TIL O'QITISHDA FOYDALANILADIGAN KOMPYUTER METODLARI	315-321
<i>Moydinova Elmira</i> APPLICATION OF FLIPPED LEARNING METHODS IN THE UNIVERSITY	

CLASSROOM	322-326
<i>Xodiyeva Gulhayo Hasan qizi</i>	
ZAMONAVIY BOSHLAG'ICH TA'LIMDA 4K MODEL KOMPETENSIYALARINI	
RIVOJLANTIRISHGA INTEGRATIV YONDASHUVNING MOHIYATI	327-333
<i>Doniyorova Gulrux Shoniyozovna</i>	
AVTOMOBILSOZLIK YO'NALISHI TALABALARINING KASBIY KOMPETENSIYASINI	
RIVOJLANTIRISHDA DASTURIY VOSITALARNING AHAMIYATI	334-338
<i>Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna</i>	
RIVOJLANTIRUVCHI TA'LIMINING ASOSIY NAZARIYALARIDA TA'LIM OLUVCHINING	
ANALITIK QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI	339-344
<i>Xo'jamberdiyeva Dilfuza Ikramovna</i>	
DARSLIK BILAN ISHLASH O'QUVCHILARNING AXBOROT KOMPETENTLIGINI	
RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA	345-351
<i>Mamaraimov Bekzod Qodirovich</i>	
O'QUVCHILARNING TADQIQOTCHILIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING	
QIDIRUV FAOLIYATIGA TAYYORLIGI	352-356
<i>Xudayberdiev Nurislam Nuralievich</i>	
BO'LAJAK O'QITUVCHILARINING RAQAMLI KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHNING	
TASHKILIIY-PEDAGOGIK MEXANIZMI	357-363
<i>Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich</i>	
TALABALARINING O'QUV FAOLIYATI VA ILMIY IZLANISHLARIDA SUN'IY INTELLEKT:	
IMKONIYAT VA CHEGARALAR	364-369
<i>Teshaboyeva Shahodat</i>	
ZAMONAVIY SHAROITDA SHAXSNING KASBIY HUQUQIY MADANIYATI	370-375
<i>To'rayeva Dilnoza Ismoilovna</i>	
RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA BO'LAJAK O'QITUVCHINING KASBIY KOMPETENTLIGINI	
RIVOJLANTIRISH USLUBIY TAYYORGARLIKNING BIR QISMI SIFATIDA	376-380
<i>Beknayeva Shaxnoza Vladimirovna</i>	
MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA	
INNOVATSION JARAYONLAR	381-388
<i>Dusyarov Salimjon Xudaymuratovich</i>	
HARAKATLI O'YINLAR ASOSIDA MAKTAB O'QUVCHILARIDA JISMONIY MADANIYATNI	
SHAKLLANTIRISH	389-393

Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich

Surxondaryo viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga
o'rgatish milliy markazi katta o'qituvchisi,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori

**TALABALARINING O'QUV FAOLIYATI VA ILMIY IZLANISHLARIDA SUN'IY INTELLEKT:
IMKONIYAT VA CHEGARALAR**

Annotatsiya. Maqolada talabalarining o'quv faoliyati va ilmiy izlanishlarida sun'iy intellekt: imkoniyat va chegaralar muammosining nazariy asoslari tahlil qilingan. Sun'iy intellekt tizimidan kundalik hayotda va, xususan, ta'lim sohasida samarali foydalanish imkoniyatlari ko'rsatib o'tilgan. Tahlil natijalariga ko'ra, sun'iy intellektidan foydalanish jarayonida qo'llanilishi kerak bo'lgan axloqiy qadriyatlar tamoyillari tizimlashtirilgan, talabalarining o'quv faoliyati va ilmiy izlanishlarida sun'iy intellektidan foydalanish xususiyatlari aniqlangan. Bundan tashqari, sun'iy intellekt zamonaviy pedagogik mexanizmi sifatida ta'lim va fanning samarali birlashuvi jarayonida muhim konseptual-metodik ahamiyatga ega ekanligi aniqlangan.

Kalit so'zlar: talaba, sun'iy intellekt, o'quv faoliyati, ilmiy izlanish, tadqiqot faoliyati, chegara, raqamli texnologiya, axloqiy qadriyat.

Karshiyev Jamshid Murotaliyevich

Senior teacher of the Surkhandarya Region
National Center for Training Pedagogues in New
Methodologies, Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences

**ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN STUDENTS' EDUCATIONAL ACTIVITIES AND SCIENTIFIC
RESEARCH: OPPORTUNITIES AND RESPONSIBLE LIMITS**

Abstract. The article analyzes the theoretical basis of the problem of artificial intelligence: opportunities and responsible boundaries in the educational activities and scientific research of students. Possibilities of effective use of the artificial intelligence system in everyday life and, in particular, in the field of education are shown. According to the results of the analysis, the principles of ethical values that should be applied in the process of using artificial intelligence are systematized, the characteristics of using artificial intelligence in the educational activities and scientific research of students have been determined. In addition, it was determined that artificial intelligence as a modern pedagogical mechanism has important conceptual and methodological importance in the process of effective integration of education and science.

Key words: student, artificial intelligence, educational activity, scientific research, research activity, border, digital technology, moral value.

Каришиев Жамшид Муроталиевич

Старший преподаватель Сурхандарьинского областного
Национального центра подготовки педагогов по новым
методикам, доктор философских педагогических наук

**ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ
И НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЯХ: ВОЗМОЖНОСТИ И ГРАНИЦЫ ОТВЕТСТВЕННОСТИ**

Аннотация. В статье анализируются теоретические основы проблемы искусственного интеллекта: возможности и границы ответственности в образовательной деятельности и научных исследованиях студентов. Показаны возможности эффективного использования системы искусственного интеллекта в повседневной жизни и, в частности, в сфере образования. По результатам анализа определены принципы этических ценностей, которые следует применять в процессе использования искусственного интеллекта, систематизированы, определены особенности использования искусственного интеллекта в образовательной деятельности и научных исследованиях студентов. Кроме того, определено, что искусственный интеллект как современный педагогический механизм имеет важное концептуальное и методологическое значение в процессе эффективной интеграции образования и науки.

Ключевые слова: студент, искусственный интеллект, образовательная деятельность, научные исследования, исследовательская деятельность, граница, цифровые технологии, моральные ценности.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI2Y2024N54>

Kirish. Axborotlashgan jamiyat va inson hayotining barcha sohalari rivojlanishning innovatsion paradigmasiga global o'tish, mehnat bozorini rivojlantirishning yangi tendentsiyalarini, shuningdek, jamiyatning zamonaviy intilishlari va qadriyatlarini dolzarblashtirish sharoitida mavjud milliy ta'lim tizimining qiymat-ma'no chegaralarini qayta ko'rib chiqish, uni modernizatsiya qilish, o'zgartirish va axborotlashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ilmiy ishning zamonaviy tamoyillarini tushunish oliy ta'lim muassasalari oldiga shaxsning ijtimoiy o'zgarishlarning yangi shartlariga qarab foydalanish mumkin bo'lgan bilimlarga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish uchun yangi maqsad va vazifalarni ishlab chiqadi, bu esa shaxsning ta'lim jarayonida talaba va ijtimoiy-motivatsiya agentlarining xususiyatlari ustuvorligini ta'kidlaydi. Zamonaviy mehnat bozori innovatsion texnologiyalarni joriy etish uchun oliy ta'lim tizimida an'anaviy yondashuvlar chuqurligini, shuningdek, ularning mukammal uyg'unligini qayta ko'rib chiqish zarurligini taqozo etmoqda;

oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini tashkil etishda yangi xorijiy ilg'or uslublardan foydalanish;

oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining ta'lim va ilmiy izlanishlarini kompyuterlashtirish;

fanning ilg'or yutuqlarini qayta ishlash asosida o'quv jarayonining barcha bosqichlarini integratsiyalashuvi, bu esa, o'z navbatida, oliy o'quv yurtlari bitiruvchilarining malaka darajasini oshirishga, ularning kasbiy va shaxsiy fazilatlariga muvofiq o'sishiga xizmat qiladi, axborot jamiyati talablariga javob beradi, shuningdek, o'rganishga fanlararo va amaliy yo'naltirilgan yondashuvni rivojlantirishni kuchaytiradi[1].

Bugungi kunda o'qituvchilarning sun'iy intellekt (SI) tomonidan yaratilgan vositalarni o'quv jarayoniga jalb qilishlari endi shunchaki badiiy asar emas. SI odamga qaraganda ko'proq ma'lumotni idrok eta olganligi sababli, uning interfaol yordamchilar va moslashtirilgan o'quv dasturlari tufayli oliy maktab bitiruvchilarining ta'lim va ilmiy izlanishlarida hozirgi kengayishi quyidagilarga imkon beradi:

ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish;

mustaqil ta'lim va o'z-o'zini tarbiyalash faoliyati shakllarini dolzarblashtirish;

ilmiy tadqiqot natijalarini bashorat qilish, namoyish etish va tijoratlashtirish;

ta'lim va ilmiy tadqiqot sohasi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash;

kundalik texnik vazifalarni soddalashtirish[2].

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur maqolada bo'lajak o'qituvchilarining raqamli kompetentligini shakllantirishning tashkiliy-pedagogik mexanizmi qalamga olingan. O'quv jarayonini o'zgartirish texnologiyasining yangi vositasi sifatida sun'iy intellektning mohiyatini

asoslash maqsadida talabalari tomonidan ilmiy va o'quv faoliyatida foydalanishning adekvatligi uchun umumiy ma'lumotlar kompleksi yaratildi. Ilmiy usullar qo'llanishda tarixiy va sotsiologik, dialektik usul, qiyosiy va tizimli tahlil, fenomenologik usullaridan foydalanildi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Falsafiy izlanishlar sohasida sun'iy intellekt imkoniyatlariga qiziqish doimiy bo'lib kelgan. SI tizimining muammolari bo'yicha ilmiy munozaralar bugungi kunda ham kuzatilmoqda, xususan, siyosiy doktrinada, iqtisodiy va huquqiy, ijtimoiy va kognitiv fanlarda, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarida va miya tadqiqotlarida, bio- va neyrokibernetikada va boshqalar[3]. Sun'iy intellektni fan va tsivilizatsiyaning har bir jabhasini, jumladan, ta'lim va ilmiy tadqiqotlarni o'zgartirish vositasi sifatida o'rganish uchun apologtlar orasida:

J. Weitzenbaum 1966 yilda u psixoterapevt bilan suhbatni simulyatsiya qila oladigan birinchi ELIZA chatbotini ishlab chiqdi[4];

J. Lanier 1980-yillarning oxirida kompyuter texnologiyalari yordamida yaratilgan real tasvirlarni his qilish sifatida "virtual haqiqat" atamasini taklif qildi va ommalashtirdi[5];

M.Amosov sun'iy intellekt muammosini o'rganish fiziologiya, psixologiya, texnologiya va falsafa fanlarini o'rganishga asoslanadi[6], deb hisoblagan;

J. Xinton 2006 yilda hamkasblari bilan birgalikda chuqurroq neyron tarmoqlarni qurish yondashuvini, shuningdek, mashg'ulot vaqtida gradient yo'qolishining oldini olish yo'lini taklif qildi[7].

Tahlil va natijalar. Postmodern jamiyat taraqqiyotidagi hozirgi o'zgarishlar sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish inson faoliyatining mahsulidir, u ma'lum bir inson funktsiyalarini bajarish qobiliyati tufayli o'zining ijtimoiy o'zaro ta'sirining turli sohalariga, shu jumladan, ta'lim sohasiga sezilarli darajada integratsiyalashgan, o'rganish va o'qitishni takomillashtirish uchun yangi echimlarni taklif qiladi.

Sun'iy intellekt tufayli jamiyat o'z mavjudligining yangi davriga – hayotning iqtisodiy rivojlanishini belgilovchi axborot davriga kirdi: zamonaviy texnologiyalar tufayli bilish jarayonlari o'zgaradi va shunga mos ravishda inson mavjudligi, aloqa yangi shakllarni oladi. Ushbu o'zgarishlar bilan birga ta'lim landshafti, aniqrog'i, bilimlarni egallash jarayoni ham o'zgarib bormoqda, uning bir qismi sifatida harakatchanlik, samaradorlik, vaqt va makon masalalari ko'tariladi[8].

Axborot texnologiyalarini shakllanishining dastlabki bosqichidagi hozirgi holati bilan solishtiradigan bo'lsak, jamiyatning ijtimoiy tuzilishida shaxsning, iqtisodiy tizimda esa davlatning o'rnini belgilovchi texnologiyalarning ustuvor rolini ko'rishimiz mumkin. Bilimni talab qiluvchi texnologiyalarning rivojlanishi sun'iy intellektni yaratish va uni insonning kundalik hayotiga to'liq miqyosda joriy etish uchun turtki bo'ldi. Shunga ko'ra, oliy ta'lim sektori endi moslashuvchan, inklyuziv, moslashuvchan, shaxsiylashtirilgan va samarali o'quv muhitini rivojlantirish uchun bilimlarni egallash, talabalarning xulq-atvori, reaksiyalari, his-tuyg'ularini tushunish, barcha materiallarni sun'iy intellekt tomonidan yaratilgan virtual dunyoga o'tkazish jarayonida foydalanuvchilarning hozirgi talablariga javob berishi kerak[9].

Ta'lim xizmatlarini ishlab chiqaruvchi OTMlar o'zlarining rivojlanish strategiyasini moslashtirishi va amaldagi qonunchilikka muvofiq o'z xodimlari va talabalari tomonidan SI vositalaridan mas'uliyatli, sifatli, axloqiy va shaffof foydalanishni rag'batlantirishga, keyinchalik uning salbiy oqibatlarini tenglashtirishga e'tibor qaratishlari kerak. jamiyat, madaniyat va iqtisodiyotga ta'siri.

Darhaqiqat, ta'lim sohasidagi sun'iy intellekt mavzusi uning kun sayin ortib borayotgan ulkan global ilmiy salohiyati bilan bog'liqligini va uning mohiyatini ochish amaliy yechimini kutayotganini aytish mumkin. Shunga ko'ra, bugungi kunda ko'plab ilmiy nashrlar faol nashr

etilmoqda; matnni aniqlash tizimlari joriy qilingan; talabalarning ta'lim yutuqlarini tahlil qilish asosida individual ta'lim komponentlari doirasida ta'lim mazmunini moslashtirishni o'z ichiga olgan shaxsiylashtirilgan va moslashtirilgan o'qitish dasturlari amalga oshirilmoqda, bashoratli tahlillar, intervalli treninglar, javoblarni tahlil qilish va shaxsiy yordam ko'rsatish imkoniyati bilan ta'lim yutuqlarini avtomatik baholash dolzarb bo'lib bormoqda, talabalar virtual yordamchilar – chat botlari (ChatGPT, Duolingo, Thinkster, Querium, Alta by Knewton va boshqalar) ishlatmoqdalar.

So'nggi yillarda o'qituvchilar va talabalar hayotini o'zgartiradigan, bilim olishda qulaylik yaratadigan ko'plab vositalar paydo bo'ldi. Masalan, Google Translate 100 dan ortiq tillarga matnni tarjima qilish imkonini berdi;

Siri va Google Assistant – odamlarga savollar berish va tezkor javob olish imkonini berdi;

ChatGPT – ilmiy tadqiqotlar, manbalarni umumlashtirish yoki foydali nashrlarga ishora qilish, shuningdek, har qanday savollarga tezkor javoblar, tushuntirishlar, misollar keltirish, she'rlar yoki hikoyalar yozishda yordam berdi;

Imagen real tasvirlarni yaratish uchun matn kiritish imkonini bersa, Kaktus talabaga ta'lim jarayonini nazorat qilish uchun shaxsiy tavsiyalar berdi;

Baho ko'rsatkichi – o'qituvchilarga talabalar topshiriqlarini tezroq va samaraliroq baholashga yordam beradi;

Alta by Knewton – har bir oliy ta'lim talabasining o'ziga xos ta'lim uslubiga moslashish imkonini beradi;

Querium – noyob StepWise texnologiyasidan foydalanish tufayli talabani muammoni hal qilishga yo'naltirish uchun o'qituvchining tajribasini simulyatsiya qiladi;

Educationcopilot – individual shablonlarni tez ishlab chiqarish tufayli o'qituvchilarning vaqtini va kuchini tejashni taklif qiladi, shuningdek, o'qituvchilar va boshqalar o'rtasida hamkorlik qilish imkoniyatini beradi[10].

Ta'limdagi sun'iy intellekt – bu talabalarga bilim olish, axborot va ta'lim resurslaridan foydalanish jarayonini o'zgartiradigan, vaqtdan oqilona foydalanish va makonni engib o'tishga yordam beradigan, o'z tezligida o'rganishga imkon beradigan, talabalarga o'rganish va ilmiy tadqiqotlarda yordam berishning inqilobiy usulidir. zaif tomonlari haqida sharhlar olish imkoniyati, lekin ayni paytda ko'plab o'rganilmagan muammoli jihatlariga ega. Shunga ko'ra, oliy ta'lim talabalarining ta'lim va ilmiy tadqiqotlarida SIdan foydalanishning asosiy afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash va batafsil tahlil qilishga e'tibor qaratish lozim. Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

1. Sun'iy intellekt tizimlari har bir talabaning o'quv ehtiyojlari va maqsadlariga ularning kuchli va zaif tomonlari, ishlashi va xatti-harakatiga qarab moslasha oladi va shu bilan o'zgaruvchan asosda shaxsiylashtirilgan ta'limni ishlab chiqaradi.

2. Sun'iy intellekt texnologiyalari talabaning hozirgi ta'lim uslubi va mavjud qobiliyatlarini tahlil qilishi va kuzatishi hamda qo'llab-quvvatlash uchun moslashtirilgan kontent shablonini taqdim etishi mumkin.

3. Sun'iy intellekt tizimlari nafaqat test formatidagi yopiq javoblarni, balki tavsiflovchi javoblarni ham baholash imkonini beradi.

4. Sun'iy intellekt tufayli talabalar o'z ta'limning ajralmas qismi sifatida xato qilishdan o'zlarini erkin his qiladilar, chunki ular keyinchalik kerakli tuzatishlar kiritish uchun real vaqt rejimida fikr-mulohaza oladilar.

5. Sun'iy intellekt talabalarga o'z ehtiyojlariga ko'ra ta'lim olish imkoniyatini berishi mumkin, masalan, ko'zi ojiz odamga kontentni o'qish yoki kar va eshitish qobiliyati past talabalar uchun ovozli aloqadan foydalanish.

6. Sun'iy intellekt texnologiyalari kontentni raqamlashtirishni qo'llab-quvvatlashi va shu orqali kerakli ma'lumotlarni olish va ulardan foydalanishni osonlashtirishi mumkin.

7. SI talabalarining ishi (ma'ruzalar, topshiriqlar, ishini baholashni avtomatlashtirish tizimlarini yaratish, tez-tez beriladigan savollarga ekspress-javoblar, yozishga oid savollarga umumiy javoblar, masalan, kurs loyihasi) tezlashtirish va engillashtirish imkonini beradi.

8. Oliy ta'lim muassasalari o'qituvchilarining sun'iy intellektning afzalliklaridan foydalanishi geografik cheklovlarsiz bilim olish auditoriyasining kengayishiga va pedagogning yangi qiyofasini yaratishga xizmat qiladi.

Ushbu afzalliklar bilan bir qatorda texnologiyalarning yuqori sifatli va barqaror qo'llanilishiga zid bo'lgan bir qator jiddiy muammolar mavjud:

maxfiylik va ma'lumotlar xavfsizligi masalalari;

ham talabalar, ham o'qituvchilar o'rtasida kognitiv qobiliyatlarning pasayishi;

texnologiyadan haddan tashqari kundalik foydalanish xavfi (faqat o'qituvchi tomonidan ishlab chiqilgan o'quv materiallariga qo'shimcha sifatida baholanishi kerak);

ma'lumot manbalariga havolalar yo'qligi;

ma'lumotlar va algoritmlardagi noaniqliklar;

intellektual mulk va mualliflik huquqiga tajovuz;

noto'g'ri ma'lumot olish xavfi, chunki SI ko'pincha sayoz matnni yaratadi;

ta'limdagi firibgarlik butun avlodlarning bilim va ko'nikmalari darajasining sezilarli darajada pasayishiga olib keladi;

ta'lim tizimining moslashuvi: agar tizim haqiqatga tezda moslasha olmasa, sun'iy intellekt ta'lim va ilmiy makon uchun jiddiy muammodir.

Oliy ta'lim talabalarining o'quv va ilmiy-tadqiqot faoliyatiga sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish jarayonining yuqorida qayd etilgan afzalliklari va muammolarini inobatga olgan holda, biz bunday o'zgarishlarni o'quv jarayonining yangi turiga, jumladan, fanning turli sohalarini integratsiyalash, fandagi kognitiv jarayonni isloh qilish, SI texnologiyalaridan foydalangan holda ma'lumotlarni qayta ishlashning amaliy ko'nikmalariga ega bo'lishni, elektron kutubxonalar va ilmiyometrik ma'lumotlar bazalaridan foydalanishni, tadqiqot ma'lumotlarini tahlil qilish vositalarini, chet tilidagi elektron hujjatlar bilan samarali ishlash tajribasi va boshqalarga o'tishning muhim tarkibiy qismi deb hisoblaymiz.

Sun'iy intellekt texnologiyalarini amaliy qo'llash talabalarga vaqtini tejashga yordam beradi, bu muhim xabarlarini to'plash uchun mutlaqo zarur bo'lib, ularning ijodiy mahsuldorligini, evristik qidiruvni, bosqichma-bosqich va umumiy ish unumdorligini tezda rag'batlantiradi. Oliy ta'lim talabalar tomonidan o'quv jarayoni va ilmiy izlanishlarda sun'iy intellekt texnologiyalaridan adekvat, axloqiy va oqilona foydalanish yangi ta'lim landshafti, tsivilizatsiyani rivojlantirish algoritmlari, shuningdek, yangi individual, ijtimoiy va fanga ega bo'lgan intensiv texnologiyalarning paydo bo'lishiga olib keladi.

Talabaning zamonaviy voqeligi SI dan kundalik foydalanmasdan allaqachon imkonsizdir, chunki taklif etilayotgan texnologiyalar endi ikkinchi darajali ahamiyatga ega emas, balki muhim kontseptual va uslubiy ahamiyatga ega.

Xulosa va takliflar. Insonning kundalik hayotiga ommaviy ravishda kirib kelgan va uning vazifalarini va virtual makonda imkonsiz narsani yaratish va amalga oshirish fenomenini optimallashtirishda inqilobiy foydali yordamchi bo'lib xizmat qiladigan sun'iy intellekt ta'lim uchun katta imkoniyatlarga ega.

Bugungi kunda ikki komponent – ochiq fan va axborot texnologiyalarining integratsiyasi jamiyatning kelajakdagi intellektual salohiyatining kaliti sifatida tushuniladi va o'quv jarayoniga sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish bilimlarni egallash, kutilgan

natijalarga erishish uchun usullar va strategiyalarni optimallashtirish imkoniyatlarini kengaytirish, individual tajribani oshirishga qaratladi.

Biz tushunamizki, sun'iy intellekt an'anaviy ta'limni to'liq almashtira olmaydi, lekin u o'quv jarayonini tashkil etish va bilimlarni o'zlashtirish sifatini oshirishda uning imkoniyatlarini boyitishi mumkin. Sun'iy intellekt oliy ma'lumot izlovchilarining bilim olish va ilmiy izlanishlari jarayonida zamonaviy pedagogik mexanizm bo'lib, uning adekvat va axloqiy qo'llanilishi tufayli zamonav sharoitida mustaqil ravishda egallab olingan bilim olish qobiliyati har bir inson uchun hayotiy zaruratga aylanadi.

Adabiyotlar/Литература/ References:

1. Talyzina, N.F. Talabalarining kognitiv faolligini shakllantirish / N.F. Talyzin. – M.: Bilim, 1983. – 96 b.
2. Taylaqov U.N. Elektron axborot ta'lim muhitini yaratish texnologiyalari: Monografiya. – T.: O'zPFITI, 2016,– 152 b.
3. Бекмуратов К.А., Ишанкулов А., Ганиева Н. Методическое указания к практическим занятиям по курсу «Интеллектуальных систем». Самарканд. 2009.
4. Weizenbaum J. ELIZA – a computer program for the study of natural language communication between man and machine. In Communication of the ACM. 1966. Vol. 9. No. 1. P. 36–45. DOI: <https://doi.org/10.1145/365153.365168>
5. Rubin P. A Conversation with Jaron Lanier, VR Juggernaut. The Wired : website. 2017. URL: <https://www.wired.com/story/jaron-lanier-vr-interview/> (Last accessed: 17.05.2023).
6. Biokibernetika Mykoly Amosova [Nikolay Amosov's Bio-cybernetics]. Informatsiini tekhnolohii v Ukraini : istorii ta osobystosti [History of computing in Ukraine]: website. Available at: <http://ua.uacomputing.com/stories/nikolay-amosovs-bio-cybernetics> (accessed: 25 May 2023).
7. Hinton G., Osindero S., Teh Y. (2006). A fast learning algorithm for deep belief nets. Neural Computation. Vol. 18. P. 1527–1554. DOI: <https://doi.org/10.1162/neco.2006.18.7.1527>
8. Джордж Ф. Люгер. Искусственный интеллект: стратегии и методы решения. 4-е изд. М.: Издательский дом «Вильямс», 2014. С. 864.
9. Глибовець М. М., Олецький О. В. Штучний інтелект: підручник. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2019. С. 4.
10. Qarshiyev J. M. Sun'iy intellekt tizimlari yordamida malaka oshirish ta'limi tinglovchilarining kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirish. 13.00.01 – Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya, Termiz–2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/2 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).